

УДК 339.1: 339.137.2(4)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.196.284-290>**Тараненко І.В.**доктор економічних наук
Університет імені Альфреда Нобеля**Taranenko Iryna**

Doctor of Economic Sc.

Alfred Nobel University

<https://orcid.org/0000-0002-2697-786X>

ПІДВИЩЕННЯ СТАЛОЇ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЄС НА ЗАСАДАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ЗЕЛЕНОГО ПЕРЕХОДУ

Забезпечення сталої конкурентоспроможності включено до стратегічних пріоритетів Європейського Союзу на 2025-2029 роки. Проаналізовано прогрес у виконанні цілей і завдань, поставлених в Стратегічному плані розвитку ЄС на 2019-2024 роки за пріоритетним напрямком Green Deal. Виявлено досягнення цілей і відставання від цільових значень за конкретними індикаторами. Із 17 проаналізованих показників 12 продемонстрували відповідність поставленим цільовим значенням, що свідчить про ефективність політики ЄС у даному напрямку, позитивний вплив зеленого переходу на рівень сталої конкурентоспроможності Європейського Союзу та доцільність дотримання наявної динаміки при виконанні цілей і завдань Стратегічного плану розвитку ЄС на 2024-2029 роки. Вивчення досвіду реалізації політики зеленого переходу ЄС на шляху до сталої конкурентоспроможності дозволить імплементувати отримані результати при перегляді і оновленні Національної економічної стратегії України до 2030 року.

Ключові слова: стала конкурентоспроможність, цілі сталого розвитку, Європейський Зелений курс, політика зеленого переходу ЄС, Стратегічний план розвитку ЄС, стратегічні пріоритети.

ENHANCING THE SUSTAINABLE COMPETITIVENESS OF THE EU ON THE BASIS OF THE EUROPEAN GREEN TRANSITION

The purpose of the study is to determine the impact of the green transition policy on the sustainable competitiveness of the EU by assessing the progress in meeting the goals and objectives set in the EU Strategic Agenda 2019-2024 in the priority of the Green Deal.

The problem of sustainable competitiveness has become especially relevant, in the context of achieve the Sustainable Development Goals by 2030, and also, due to the fact that ensuring sustainable competitiveness is one of the European Union strategic priorities for 2025-2029.

The article analyzes the progress in the implementation of the goals and objectives set in the EU Strategic Agenda 2019-2024 in the priority of the Green Deal. The achievement of goals and lagging behind the target values for specific indicators is revealed. Out of 17 analyzed indicators, 12 demonstrated compliance with the set targets, which indicates the effectiveness of EU policy in this direction, the positive impact of the green transition on the level of sustainable competitiveness of the European Union and the expediency of observing the existing dynamics in achieving the goals and objectives of the EU Strategic Agenda 2024-2029. At the same time, one indicator remained unchanged, and four indicators showed a lag behind the target values, which requires increased attention.

It is shown that the impact of the Green Deal indicators analyzed above on sustainable competitiveness is carried out through its environmental component. Therefore, the revealed achievement of target or intermediate values for most indicators demonstrates positive dynamics. Considering the previously proven functional dependence between the result of the functioning of the economic system as a key part of competitiveness and the economic, social and environmental components of sustainable development it can be argued that there is a positive impact of the Green Deal indicators and the green transition as a whole on the sustainable competitiveness of the European Union.

Identifying the measure of achievement the goals and lagging behind the planned indicators will improve the process of green transition to sustainable competitiveness, considering the results obtained when setting goals for the next years. Studying the experience of implementing the EU green transition policy for improve sustainable competitiveness will make possible to implement the results obtained when revising and updating the National Economic Strategy of Ukraine until 2030.

Keywords: sustainable competitiveness, sustainable development goals, European Green Deal, EU green transition policy, EU Strategic Agenda, strategic priorities.

JEL Classification: F15, Q20, O52

Постановка проблеми. Проблема сталої конкурентоспроможності (англ. - *sustainable competitiveness*) набула особливої актуальності, по-перше, з огляду на необхідність досягнення цілей сталого розвитку до 2030 року, проголошених ООН, по-друге, завдяки включенню до семи стратегічних пріоритетів Європейського Союзу, визначених Європейською Комісією на 2025-2029 роки [1]. Стала конкурентоспроможність поєднує економічну силу з екологічною та соціальною відповідальністю, гарантуючи, що розвиток підприємств, окремих країн та Європейського Союзу в цілому відповідає поточним потребам суспільства без шкоди для майбутніх поколінь. Потужними інноваційними інструментами забезпечення сталої конкурентоспроможності ЄС стали амбітна програма Європейського Зеленого курсу (European Green Deal [2]) та політика зеленого переходу (Green transition, а також нова програма Чистий Промисловий курс (Clean Industrial Deal), що за принципом спадкоємності продовжує виконання цілей, поставлених в межах Зеленого курсу. Ці інструменти розроблені у відповідь сучасним глобальним викликам, таким як зміна клімату, дефіцит ресурсів та екологічні загрози людству. Для кращого усвідомлення особливостей імплементації Стратегічного плану розвитку ЄС на 2025-2029 роки [3] і його центральної складової - Європейського плану забезпечення сталої конкурентоспроможності та добробуту [4], а також нової програми Clean Industrial Deal, що продовжує курс на виконання цілей, поставлених в Європейській Зеленій Угоді, важливо відстежити прогрес у виконанні цілей і завдань, поставлених в Стратегічному плані розвитку ЄС на 2019-2024 роки за пріоритетним напрямком Green Deal [5]. Виявлення ступеню досягнення цілей, і відставань від запланованих показників за конкретними індикаторами дозволить удосконалити процес зеленого переходу, враховуючи отримані результати при формулюванні цілей на наступні роки. Це буде сприяти успішній імплементації програми Clean Industrial Deal та підвищенню сталої конкурентоспроможності ЄС к 2030 року. Крім того, вивчення досягнень і відставань від запланованих цільових значень у процесі реалізації політики зеленого переходу ЄС на шляху до сталої конкурентоспроможності дозволить імплементувати отримані результати при перегляді і оновленні Національної економічної стратегії України до 2030 року.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Концептуальний підхід до розуміння сталої конкурентоспроможності як «сукупності інститутів, політики та факторів, які роблять країну продуктивною в довгостроковій перспективі, забезпечуючи при цьому соціальну та екологічну сталість» запропонували фіхівці Світового економічного форуму [6, с. 52]. На їхню думку, концепція сталої конкурентоспроможності більше, ніж концепція сталого розвитку, зосереджена на продуктивності для забезпечення добробуту та довгострокового зростання, а також є більш комплексною порівняно з традиційним підходом до конкурентоспроможності, оскільки охоплює також екологічні і соціальні аспекти, які виходять за рамки суто економічного результату. К.

Cheba, I. Bąk, K. Szopik-Depczyńska визначають сталу конкурентоспроможність через основні компоненти: здатність конкурувати на засадах сталості та сталу конкурентну позицію [7, с. 1402]. М. Herciu, С. Ogorean дослідили сталу конкурентоспроможність Європейського Союзу та країн ЄС за методологією Світового економічного форуму з порівнянням значень Глобального індексу сталої конкурентоспроможності (Global Sustainable Competitiveness Index) та інших показників [8, р. 653-654].

В науковому доробку автора даної статті [9, с. 215-216] представлено загальний результат R функціонування економічної системи через економічну, соціальну та екологічну складові $Y_{\text{екон}}$, $Y_{\text{соц}}$, $Y_{\text{екол}}$ та обґрунтовано функціональну залежність між R та $Y_{\text{екон}}$, $Y_{\text{соц}}$, $Y_{\text{екол}}$. На цій основі запропоновано вимірювати конкурентоспроможність країни (або групи країн) шляхом співвіднесення загальних результатів даної країни та її конкурента, з урахуванням умов сталого розвитку [9, с. 225]. В якості індикаторів $Y_{\text{екон}}$, $Y_{\text{соц}}$, $Y_{\text{екол}}$ обрано ВВП на душу населення, Індекс людського розвитку та Індекс екологічної ефективності (Environmental Performance Index) [9, с. 215]. Даний підхід є ґрунтовною базою для подальшого розвитку концепції сталої конкурентоспроможності.

Дослідник Jiří Malý [10] зосереджується на Європейському зеленому курсі як комплексній довгостроковій стратегії економічної та соціальної трансформації Європейського Союзу. Він порівнює очікувані переваги та потенційні ризики Європейського зеленого курсу, а також аналізує відмінності у поглядах і підходах держав-членів ЄС до її імплементації, обговорює можливі впливи Європейського зеленого курсу на конкурентоспроможність Європейського Союзу в глобальній економіці. Вплив Європейського зеленого курсу на конкуренцію та підприємництво в ЄС знаходиться в центрі уваги А. Bogoslov, А. Lungu, Е. Stoica, М. Georgescu [11]. Названі дослідники критично розглянули як слабкі сторони Європейського зеленого курсу, зокрема можливий негативний вплив на підприємницьку діяльність через надмірну сфокусованість на екологічному вимірі, всупереч законам ринку, так і значущість для конкурентоспроможності ЄС у довгостроковій перспективі. К. Falkowski [12] розглянув важливу дослідницьку проблему потенційного впливу імплементації принципів Європейського зеленого курсу на сталу конкурентоспроможність ЄС і довів, що впровадження зеленого курсу може підвищити сталу конкурентоспроможність ЄС у довгостроковій перспективі, незважаючи на витрати на зелену та цифрову трансформацію.

Водночас процес імплементації Європейського зеленого курсу за конкретними показниками у контексті впливу на сталу конкурентоспроможність ЄС, в наукових публікаціях не досліджений.

Мета статті – визначення впливу політики зеленого переходу на сталу конкурентоспроможність ЄС шляхом оцінювання прогресу у виконанні цілей і завдань, поставлених в Стратегічному плані розвитку ЄС на 2019-2024 роки за пріоритетним напрямком Зелена

угода (Green Deal).

Виклад основних результатів дослідження. Європейський зелений курс, запроваджений Європейською комісією у грудні 2019 року, визначений як «нова стратегія зростання» [2] і має на меті позиціонувати ЄС як світового лідера у боротьбі зі зміною клімату та сприянні ефективності використання ресурсів, інноваціям та сталій конкурентоспроможності. Він спрямований на узгодження екологічних цілей з економічними можливостями та передбачає, що перехід до низьковуглецевої економіки забезпечить підвищення добробуту як для бізнесу, так і для громадян. Центральною ідеєю Європейського зеленого курсу є перетворення ЄС на кліматично нейтральну економіку до 2050 року. Ця комплексна мета забезпечується набором відповідних амбітних цілей, які передбачають скорочення викидів парникових газів щонайменше на 55% до 2030 року порівняно з рівнем 1990 року, сприяння збереженню

біорізноманіття та впровадження циркулярної економіки.

Для усвідомлення особливостей реалізації Стратегічного плану розвитку ЄС на 2024-2029 роки, автором узагальнено наявні результати виконання довгострокових стратегічних цілей за пріоритетним напрямком діяльності Green Deal, протягом попереднього інституціонального циклу 2019-2024 років. Аналіз відповідних показників, станом на 2023 рік, виконаний на основі стратегічних документів Європейської комісії [13], а саме стратегічних планів на 2020-2024 роки та річних звітів структурних підрозділів (директоратів та виконавчих агентств) Європейської комісії.

В таблиці 1 показано виконання цільових значень показників за пріоритетним напрямком Green Deal в динаміці, для відповідних років: базове значення, проміжне значення, цільове значення та останнє відоме значення (результати).

Таблиця 1

Виконання цільових значень показників за напрямком Green Deal

Індикатор	Базове значення (Рік)	Проміжне значення (Рік)	Цільове значення (Рік)	Останнє відоме значення: результати (Рік)
1	2	3	4	5
Викиди парникових газів (ПГ) порівняно з 1990 р. *Чисті викиди ПГ - різниця між кількістю виробленого ПГ і кількістю видаленого з атмосфери.	-25% чистих викидів* ПГ (2018)	-20% чистих викидів ПГ (2020)	-55% чистих викидів ПГ (2030)	-32.5% (2022)
Популяція звичайних птахів Індекс: 1990 р = 100	88.00 (2018)	Скоротити втрату біорізноманіття (2020)	Скоротити втрату біорізноманіття (2024)	86.24 (2022)
Ризик застосування пестицидів Індекс: 2016 р = 100	100 (2016)	73 (2020)	50 (2030)	54 (2022)
Нітрати в ґрунтових водах	21.05 мг/л (2017)	Скорочення (2020)	Скорочення (2024)	20.51 мг/л (2021)
Площа під органічним землеробством	7.99% (2018)	Збільшення (2022)	Збільшення (2024)	9.09% (2020)
Розмір зеленої економіки	Валова додана вартість: €292 797 млн Зайнятість (в еквіваленті повній зайнятості): 4 503 000 осіб (2017)	Збільшення	Збільшення	€341 218 млн
		Збільшення (2022)	Збільшення (2025)	5 065 000 осіб (2020)
Частка циркулярних матеріалів	11.5% (2017)	Збільшення (2022)	Збільшення (2024)	11.5% (2022)
Інтенсивність викидів парникових газів при споживанні енергії Індекс 2000 р. = 100	86.9 (2017)	81.2 (2021)	Скорочення (2022)	Скорочення (2024)
Економічні втрати, пов'язані з кліматом	Загальні втрати: 13 492 млн євро Середні втрати за 30 років 30,26 євро на душу населення (2017)	Скорочення (2022)	Скорочення (2024)	Загальні втрати: 17 657 млн євро Середні втрати за 30 років 39,5 євро на душу населення (2022)

Продовження табл. 1

1	2	3	4	5
Врахування кліматичного фактору в бюджеті Європейського Союзу (MFF - multiannual financial framework – довгостроковий бюджет ЄС, як правило охоплює 7-річний період)	21% (2014-2020, попередній MFF)	Н/Д – проміжні річні цілі не встановлені: у період з 2021 по 2027 роки очікується коливання витрат протягом років (2022)	30% (2021-2027, поточний MFF)	32.6% (2023, оцінка на основі асигнувань на зобов'язання)
Рівень середніх викидів CO ₂ від нових автомобілів (за системами NEDC, WLTP)	20.4 г CO ₂ /км (NEDC) (2018)	95 г CO ₂ /км (NEDC) або 115.14 г CO ₂ /км (WLTP) (2020)	95 г CO ₂ /км (NEDC) або 115.14 г CO ₂ /км (WLTP) (2024)	108.1 г CO ₂ /км (WLTP) (2022)
Рівень середніх викидів CO ₂ від нових мікроавтобусів (за системами NEDC, WLTP)	158.1 г CO ₂ /км (NEDC) (2018)	147 г CO ₂ /км (NEDC) або 189.92 г CO ₂ /км (за системою WLTP) (2020)	147 г CO ₂ /км (NEDC) або 189.92 г CO ₂ /км (WLTP) (2020)	183.8 г CO ₂ /км (WLTP) (2022)
Частка відновлюваної енергії у валовому кінцевому споживанні енергії, %	19,1 (2018)	20,0 (2020)	32,0 (2030)	23,0 (2022)
Кількість продуктів EU Ecolabel (Екологічне маркування ЄС)	77 358 продуктів (2019)	Збільшення (2022)	Збільшення (2024)	88 921 продуктів (2023)
Індекс екологічних інновацій 2013 р. = 100	109.44 (2018)	Збільшення (2022)	Збільшення (2024)	121.47 (2022)
Утворення та поводження з побутовими відходами	Утворення побутових відходів: 504 кг/людину Переробка та компостування: 47.2% Захоронення відходів: 24.6% (2019)	Н/Д	Утворення відходів: Скорочення Переробка та компостування: 50% (65% до 2035) Захоронення відходів: 10% (2035)	Утворення побутових відходів: 513 кг/людину Переробка та компостування: 48.5% Захоронення відходів: 23% (2022)
Частка екологічної економіки в загальному ВВП ЄС	2.2% (2017)	Збільшення (2022)	Збільшення (2024)	2.53% (2020)

Джерело: складено автором за: [13]

Як показали результати аналізу, скорочення індикатора *Викиди парникових газів у 2018 році відносно 1990 року становило 25%, а в 2020 році - лише 20%*. Втім після вступу в дію низки стратегічних документів, планів і програм, присвячених протидії кліматичним змінам, к 2022 року скорочення викидів досягло 32,5%. Це свідчить про високу вірогідність досягнення поставленої довгострокової мети – скорочення викидів парникових газів на 55% до 2030 року.

Важливим цільовим індикатором за напрямом Зеленого курсу «Захист, збереження та відновлення біорізноманіття», є *Популяція звичайних птахів*. Цей показник демонструє стан біорізноманіття та цілісність екосистем, відображаючи тиск з боку людської діяльності. Довгострокові тенденції показують, що між 1990 і 2022 роками індекс популяції 168 звичайних птахів в ЄС зменшився на 14%. Держави ЄС повинні значно посилити діючу політику та запровадити нові заходи,

щоб забезпечити відновлення популяцій.

Спостерігається швидка зміна індикатору *Ризик застосування пестицидів у бік скорочення*. Показник ґрунтується на статистиці кількості хімічних активних речовин у засобах захисту рослин, представлених на ринку. Індекс, який дорівнював 100 в 2016 році, скоротився до 54 в 2022 році, наблизившись до поставленої мети 50 в 2030 році.

Також спостерігається сприятлива динаміка вмісту нітратів у підземних водах з 21,05 мг/л (2017 рік) до 20,51 мг/л (2021 рік) та площі під органічним землеробством з 7,99 (2018 рік) до 9,09% (2020 рік).

Розмір зеленої економіки показує внесок секторів економіки, що виробляють екологічні продукти. Він вимірюється двома показниками. *Валова додана вартість* являє собою внесок виробництва екологічних товарів і послуг у валовий внутрішній продукт у мільйонах євро. *Зайнятість* вимірюється в еквіваленті

повної зайнятості, у виробництві екологічних товарів і послуг. У 2017 році валова додана вартість склала 292 797 млн євро, а повна зайнятість в еквіваленті склала 4 503 000 осіб. Станом на 2020 рік вони зросли на 16,5 та 12,5% і досягли €341 218 млн та 5 065 000 осіб відповідно. Частка «зеленої» економіки в загальному ВВП ЄС становила 2,2% у 2017 році та зросла до 2,53% у 2020 році. Цей показник вимірює прогрес ЄС на шляху до зеленого переходу. Зростання продовжилося у 2022 та 2024 роках.

Така складова Європейського зеленого курсу, як циркулярна економіка, відображена в показнику *Частка циркулярних матеріалів*. Коефіцієнт використання циркулярних матеріалів визначається як відношення циркулярного використання матеріалів до загального використання матеріалів. Цей показник залишився на рівні 11,5%, не змінившись за період з 2017 по 2022 рік.

Спрямування Європейського зеленого курсу на скорочення кліматичного тиску відображає індикатор *Інтенсивність викидів парникових газів та споживання енергії*, який розраховується як співвідношення між викидами парникових газів в енергетиці та загальним валовим внутрішнім споживанням енергії. Значення індексу у 2000 році становило 100, а базове – у 2017 році – 86,9. У звітах зафіксовано зниження індексу в 2021-2024 роках без уточнення значень.

Економічні втрати, пов'язані зі зміною клімату, вимірюють економічні втрати від погоди та кліматичних катастроф, виражені в економічних втратах за рік (у поточних значеннях) та в євро на одного жителя. Загальні втрати у 2017 році склали 13 492 млн євро, а середні втрати (за 30 років) – 30,26 євро на душу населення. У 2022 році спостерігалось зростання показника. Загальні втрати склали 17 657 млн євро, а середні втрати (за 30 років) склали 39,5 євро на душу населення.

Врахування кліматичного фактору в бюджеті Європейського Союзу відображає частку витрат, пов'язаних зі зміною клімату, в бюджеті ЄС. Базове значення становило 21% у 2014-2020 роках. Щорічні цілі за цим показником не встановлені, очікується, що в період з 2021 по 2027 роки витрати будуть коливатися за роками і становитимуть в середньому 30%. За оцінками, у 2023 році названий індикатор становив 32,6%.

Завдяки новим стандартам CO₂ до 2035 року всі нові автомобілі та мікроавтобуси, зареєстровані в Європі, матимуть нульовий рівень викидів. Як проміжний крок до нульових викидів, *середні викиди нових автомобілів повинні скоротитися на 55% до 2030 року, а нових мікроавтобусів – на 50% до 2030 року*. Така тенденція мала б забезпечити нульовий рівень викидів на автомобільному транспорті у 2050 році.

Згідно з наявними даними, *базовий рівень середніх викидів CO₂ від нових автомобілів у 2018 році становив 20,4 г CO₂/км за стандартом NEDC. У 2020 році він зріс до 95 г CO₂/км за стандартом NEDC або 115,14 г*

CO₂/км за стандартом WLTP і продовжив зростати до 108,1 г CO₂/км у 2022 році, що змушує сумніватися в тому, що ціль, поставлена на 2024 рік, буде досягнута.

Що стосується *нових мікроавтобусів*, у 2018 році *базовий рівень середніх викидів CO₂ становив 158,1 г CO₂/км (за системою NEDC). До 2020 року цей показник зріс до 147 г CO₂/км (за системою NEDC) або 189,92 г CO₂/км (за системою WLTP), а у 2022 році – до 183,8 г CO₂/км. Він перевищує цільове значення 2024 року і майже не демонструє прогрес в досягненні цілей нульового викиду до 2050 року, а також результатів, встановлених на 2030 рік.*

Частка відновлюваної енергії у валовому кінцевому споживанні енергії зросла з 19,1% у 2018 році до 23,0 у 2022 році. Це свідчить про впевнений прогрес у досягненні цільового значення 32% до 2030 року.

Кількість продуктів з екологічним маркуванням ЄС (EU Ecolabel) постійно зростала з 77 358 одиниць у 2019 році до 88 921 у 2023 році. Такий тренд відповідає цільовій спрямованості на зростання показника.

Індекс екологічних інновацій у 2013 році становив 100, у 2018 році підвищився до 109,44, а у 2022 році – до 121,47. Тенденція до зростання продовжилася у 2023-2024 роках. Індекс вимірює ефективність екологічних інновацій у державах-членах ЄС на основі 12 показників, включених до системи вимірювання за Eco-innovation Scoreboard.

Динаміка показника *Виробництво та переробка побутових відходів* також відповідає цілям Європейського зеленого курсу. Базове значення утворення побутових відходів у 2019 році становило 504 кг/особу, частка переробки та компостування – 47,2%, а захоронення – 24,6%. Ціль з переробки та компостування у 2024 році становить 50% та 65% до 2035 року. До 2035 року захоронення відходів слід скоротити до 10%. Утворення побутових відходів у 2022 році становило 513 кг/особу, переробка та компостування – 48,5%, а захоронення – 23%.

Зростання показника *Частка екологічної (зеленої) економіки в загальному ВВП ЄС з 2,2 у 2017 році до 2,53% у 2020 році засвідчило* прогрес зеленого переходу в різних секторах економіки ЄС. В подальшому зафіксовано збільшення індикатору в 2022-2024 роках без уточнення значень.

Оскільки вплив проаналізованих вище індикаторів Green Deal на сталу конкурентоспроможність здійснюється через її екологічну складову, виявлене досягнення цільових або проміжних значень за більшістю показників свідчить про позитивну динаміку. Беручи до уваги доведену в попередніх дослідженнях автора [9, с. 215-216] функціональну залежність між результатом функціонування економічної системи R як ключового компонента конкурентоспроможності та економічною, соціальною та екологічною складовими сталого розвитку $Y_{\text{екон}}$, $Y_{\text{соц}}$, $Y_{\text{екол}}$:

$$R = F(Y_{\text{екон}}, Y_{\text{соц}}, Y_{\text{екол}}) \quad (1)$$

можна стверджувати про наявність позитивного впливу індикаторів за напрямком Зеленої угоди та зеленого переходу в цілому на результативний компонент сталої конкурентоспроможності Європейського Союзу.

Висновки. Виявлено, що 12 із 17 проаналізованих показників продемонстрували відповідність поставленим цільовим значенням, що свідчить про позитивний вплив зеленого переходу на рівень сталої конкурентоспроможності Європейського Союзу.

Найкращі результати отримані за напрямками, пов'язаними з викидами парникових газів, у тому числі при споживанні електроенергії, та фінансуванням з бюджету Європейського Союзу протидії несприятливим кліматичним впливам. Також впевнено зростає частка відновлюваної енергії у валовому кінцевому споживанні енергії. Це свідчить про першочергову увагу з боку керівних інституцій ЄС до виконання надзвичайно амбітних цілей стосовно протидії змінам клімату і глобальному потеплінню.

В аграрному секторі згідно з встановленими цільовими орієнтирами до 2030 року впевнено скорочується ризик застосування пестицидів. Також встановлено, у відповідності до поставлених цілей, скорочення вмісту нітратів у ґрунтових водах, та зростання площі під органічним землеробством. Кількісні цілі на 2024 рік або пізніше не були поставлені, втім показники станом на 2020 рік демонструють позитивну динаміку.

Постійно зростає кількість продуктів, що мають екологічне маркування ЄС (EU Ecolabel), також присутня позитивна динаміка індексу екологічних інновацій,

що свідчить про вдосконалення інноваційних засад зеленого переходу.

Зростання згідно з встановленими цілями розміру зеленої економіки і частки зеленої економіки у ВВП Євросоюзу демонструє прогрес зеленого переходу Європейської економіки.

Виконання цільових орієнтирів за названими індикаторами свідчить про ефективність політики ЄС у даному напрямку та доцільність дотримання наявної динаміки при виконанні цілей і завдань Стратегічного плану розвитку ЄС на 2024-2029 роки.

Водночас частка циркулярних матеріалів залишилася без змін, а 4 індикатори (Популяція звичайних птахів, Економічні втрати, пов'язані зі зміною клімату, Рівень середніх викидів CO₂ від нових автомобілів, Рівень середніх викидів CO₂ від нових мікроавтомобусів) показали відставання, і у експертів є сумніви щодо виконання цільових показників до 2030 року. Названі напрями вимагають підвищеної уваги. Тому в подальших дослідженнях доцільно проаналізувати причини відставання і можливість коригування цільових показників, а також визначити шляхи посилення відповідних політик та нові заходи, що прискорять зелений перехід, забезпечать досягнення цілей та вищий рівень сталої конкурентоспроможності ЄС до 2030 року. Крім того, доцільно поглиблено вивчити можливості імплементації досвіду ЄС стосовно забезпечення сталої конкурентоспроможності шляхом зеленого переходу, зокрема з урахуванням проаналізованих індикаторів, при перегляді і оновленні Національної економічної стратегії України до 2030 року.

Список використаних джерел:

1. Commission's Priorities 2024-2029. European Commission. Retrieved from: https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029_en
2. European Commission (2019). The European Green Deal. COM (2019) 640 final. Brussels: European Commission. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN>
3. Strategic agenda 2024-2029. European Commission. Retrieved from: <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/strategic-agenda-2024-2029/>
4. A new plan for Europe's sustainable prosperity and competitiveness. European Commission. Retrieved from: https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/competitiveness_en
5. European Commission priorities 2019-2024. Retrieved from: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024_en
6. Assessing the sustainable competitiveness of nations (2012). The Global Competitiveness Report 2012-2013. World Economic Forum. 545 p.
7. Cheba, K., Bąk, I., Szopik-Depczyńska, K. (2020). Sustainable competitiveness as a new economic category – definition and measurement assessment. Technological and Economic Development of Economy. Volume 26 Issue 6: 1399–1421. Retrieved from: <https://doi.org/10.3846/tede.2020.13528>
8. Herciua, M., Ogreen, C. (2014). An Overview on European Union Sustainable Competitiveness. 21st International Economic Conference of Sibiu 2014, IECS 2014. 16-17 May 2014, Sibiu, Romania. Procedia Economics and Finance 16 (2014). PP. 651 – 656. Retrieved from: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567114008533>
9. Тараненко І.В. Інноваційна конкурентоспроможність країн в сучасних умовах глобалізації: монографія. Дніпропетровськ: Університет імені Альфреда Нобеля. 2013. 424 с.
10. Malý, J. Will the Green Deal Weaken the Competitiveness and Cohesion of the European Union? Proceedings of the International Scientific Conference ECONOMIC POLICY. December 2024. DOI: <https://doi.org/10.2478/9788367405973-015>
11. Bogoslov, A., Lungu, A., Stoica, E., Georgescu, M. (2022). Will the Green Deal Weaken the Competitiveness and Cohesion of the European Union? Sustainability 14 (19), September 2022. DOI: <https://doi.org/10.3390/su141912335>
12. Falkowski, K. The European Union Sustainable Competitiveness in the Context of the European Green Deal. Proceedings of the 6th International Conference on European Integration 2022. Ostrava, 2022. PP. 132-141. DOI

<https://doi.org/10.31490/9788024846057>

13. Strategic Documents. European Commission. Retrieved from: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents_en

References:

1. Commission's Priorities 2024-2029. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029_en [in English].
2. European Commission (2019). The European Green Deal. COM (2019) 640 final. Brussels: European Commission. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM%3A2019%3A640%3AFIN> [in English].
3. Strategic Agenda 2024-2029. European Commission. URL: <https://www.consilium.europa.eu/en/european-council/strategic-agenda-2024-2029/> [in English].
4. A new plan for Europe's sustainable prosperity and competitiveness. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/priorities-2024-2029/competitiveness_en [in English].
5. European Commission priorities 2019-2024. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024_en [in English].
6. Assessing the sustainable competitiveness of nations (2012). The Global Competitiveness Report 2012-2013. World Economic Forum, 545 p. [in English].
7. Cheba, K., Bąk, I., Szopik-Depczyńska, K. (2020). Sustainable competitiveness as a new economic category – definition and measurement assessment. Technological and Economic Development of Economy. Volume 26 Issue 6: 1399–1421, <https://doi.org/10.3846/tede.2020.13528> [in English].
8. Herciu, M., Ogrea, C. (2014). An Overview on European Union Sustainable Competitiveness. 21st International Economic Conference of Sibiu 2014, IECS 2014. 16-17 May 2014, Sibiu, Romania. Procedia Economics and Finance 16 (2014), 651 – 656. URL: <https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567114008533> [in English].
9. Taranenko I.V. (2013). Innovatsijna konkurentospromozhnist' krain v suchasnykh umovakh hlobalizatsii [Innovative competitiveness of countries in modern conditions of globalization]. Dnipro, Alfred Nobel University Publ., 424 p. [in Ukrainian].
10. Malý, J. Will the Green Deal Weaken the Competitiveness and Cohesion of the European Union? Proceedings of the International Scientific Conference ECONOMIC POLICY. December 2024. DOI: <https://doi.org/10.2478/9788367405973-015> [in English].
11. Bogoslov, A., Lungu, A., Stoica, E., Georgescu, M. (2022). Will the Green Deal Weaken the Competitiveness and Cohesion of the European Union? Sustainability 14 (19), September 2022. DOI: <https://doi.org/10.3390/su141912335> [in English].
12. Falkowski, K. The European Union Sustainable Competitiveness in the Context of the European Green Deal. Proceedings of the 6th International Conference on European Integration 2022. Ostrava, 2022, pp. 132-141. DOI <https://doi.org/10.31490/9788024846057> [in English].
13. Strategic Documents. European Commission. URL: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/strategy-documents_en [in English].

Дослідження виконане в рамках проєкту Еразмус+ Модуль Жан Моне «Стратегії Європейського Союзу щодо зростання, конкурентоспроможності і добробуту - викладання на освітніх програмах в Університеті імені Альфреда Нобеля» № 101085347 — EUSTRAT — ERASMUS-JMO-2022-HEI-TCH-RSCH. Проєкт фінансується Європейським Союзом, проте висловлені погляди та думки належать лише авторам цього проєкту і не обов'язково відображають погляди Європейського союзу чи Європейського виконавчого агентства з питань освіти та культури. Ні Європейський союз, ні грантодавець не можуть нести за них відповідальність.